

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, Iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1664

Quæst. 4. In quo consistat, & per quid constituatur æternitas, duratioque
Dei in omni tempore.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)

Propositio 1.

110 Deus omnino dicendus est fuisse, seu extitisse actualiter, & de facto antequam existeret Mundus, aut vlla creatura.

Id enim sæpe exprimitur in sacris Litteris. vt Pſal. 73. *Deus autem Rex noster ante secula*. Pſal. 89. *Præius, quam montes fierent, aut formaretur terra, & orbis, à seculo, & vsque in seculum tu es Deus*. Prouerb. 8. *Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio, Ab æterno ordinata sum, & ex antiquis antequam terra fieret*. Nondum erant abyssi, & ego iam concepta eram: nec dum fontes aquarum eruperant; nec dum montes graui mole constiterant, &c. Sermo est de Sapientiã realiter indistinãtã à Deo. De gna etiam Ecclesiastici 24. *Ego ex ore Altissimi pro diu primogenita ante omnem creaturam, & infra Ab initio, & ante secula creata sum*. Et Apost. 1. ad Corint. 2. ait, *Quam prædestinauit Deus ante secula, & ad Ephes. 1. Elegit nos in ipso ante Mundi constitutionem, & ad Tit. 1. Quam promissit, qui non mentitur, Deus ante tempora secularia*. Denique Iudas in sua Epistola. *Soli Deo saluatori nostro per Iesum Christum Dominum nostrum gloria & magnificentia, imperium & potestas ante omne seculum, & nunc, & in omnia secula seculorum*. Hec facit illud Ioan. 1. *In principio erat verbum*. Circa quod Chrylost. homil. 1. in cap. 1. Ioan. *Si omnium Conditor primus, si Dominus, & princeps omnium, omnia post ipsum, & creatura, & secula*. Consentiumque alij Patres: Dionys. enim cap. 10. de diuinis nominibus ait, *antiquus dieum Deus predicatur; quod ipse sit omnium & seculum, & tempus, & ante diem, & ante seculum, ac tempus, & rursus, ipse est auum eorum, qui est ante secula; omne quidem auum, & tempus ex ipso est, & omnis seculi, ac temporis est præexistens principium, & causa*. Isidor. lib. 1. de Summo bono cap. 6. *Omnia tempora præcedit diuina æternitas*. Anselm. in Prolog. cap. 20. *Et quidem ante omnia es; quia antequam fierent, tu es*. Et alij similia pronunciant.

111 Quod autem in his testimonijs Scripturæ, & Patrum sermo sit de existentia Dei actuali, & non de potestatiua tantum aut existentiam Mundi, tum ipsorum verba præferunt satis aperte, tum ex argumento factio in simili supra disput. 6. quæst. 5. proposit. 1. est conspicuum, Id quod per omnia argumenta à ratione facta ibidem in simili pro existentia actuali Dei extra Mundum pariter venit comprobandum. Quæ proinde ab vnoquoque in præsentia sunt recolenda, & ad propositum applicanda, vt facillimè possunt; ne à nobis inutiliter repetantur.

Propositio 2.

112 Supposito modo loquendi sacre Scripturæ, & Patrum; atque etiam communi modo loquendi omnium, necessariò dicendus est Deus actualiter extitisse, siue durasse in toto spatio temporali carenti principio, quod tempus imaginarij dicitur, & ante creationem Mundi præcessit, qua ratione verè præcessit.

Hæc propositio similiter etiam est ab vno-

quoque probanda (ne nos actum agamus) eisdem argumentis ad eius materiam translatis, quibus in simili probata à nobis est propositio 2. quæstionis 5. citata disputationis 6. Quinimo omnia, quæ ibi dicta sunt aut comprobando, aut inferendo, aut respondendo ad argumenta, contraria de præsentia Dei actuali in toto spatio imaginario localiter infinite extenso extra Mundum, hic pariter, suã seruatã proportionem, dicenda sunt de duratione Dei actuali in toto tempore imaginario temporaliter infinite extenso ante existentiam Mundi. Quippe de præsentia illã, & de hac duratione eadem prorsus debet esse Theologia, vt ex se est manifestum, Quare à lectore, quæ ibi sunt scripta, sunt recolenda, & hæc applicanda, nosque ad alia pergamus.

QVÆSTIO IV.

In quo consistat, & per quid constituatur æternitas, duratioque Dei in omni tempore.

Boet. lib. 1. de consol. prof. vlt. sic Dei æternitatem definit. *Æternitas est interminabilis vite tota simul, & perfecta possessio*. Quam definitionem communiter amplectuntur Scholastici. Dicitur autem æternitas possessio ad significandum, quod est duratio quædam firma, & stabilis, ratione cuius Deus in se ipso stabiliter, & necessariò possidet totum suum esse. Dicitur *tota simul* ad excludendas partes successonis, quas habent durationes creaturæ. Dicitur *perfecta* ad excludendas omnes imperfectiones durationum, ac possessionum creaturæ. Dicitur *vite*; quia in viuentibus durare est viuere, sicut desinere est mori. Dicitur denique *interminabilis*; nam, vita hæc, duratioque eius nullum terminum habere potest; quia nequit habere principium neque finem. Hæc est communis intelligentia dictæ definitionis.

Vnde, æternitatem Dei ipsius Dei durationem esse, communiter sentiunt, exprimentque Scholastici. Ita Gillius lib. 2. de Deo cap. 2. cum Alenf. Albert. S. Tho. Caist. Henr. Ricard. Duran. Scot. Capreol. Hispal. Abul. & alijs à se relatis. Vazq. 1. par. disput. 31. cap. 2. addens, esse id inter Scholasticos certum; Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 4. Molin. 1. par. quæst. 10. artic. 1. disput. 2. Fasol. ibid. dubit. 1. Recupit. lib. 4. de Deo quæst. 17. cap. 3. & alij communiter. Tametsi oppositum teneat Aureol. in 1. distinct. 9. quæst. 2. artic. 2. cui consentit Pasqualig. 1. par. quæst. 18. sect. 2.

Per quid verò conceptus durationis Dei compleatur in esse æternitatis, variè explicant Theologi. Alij enim dicunt compleri per negationem termini tam actualis, quam possibilis. Ita Alenf. 1. par. quæst. 12. mem. 7. & 4. Basol. in 2. distinct. 2. quæst. 1. artic. 2. Mol. supra disput. 4. Fasol. dubit. 2. Gilli. cap. 10. Soar. disput. 50. Metaph. sect. 2. cum Marfil. Durand. & alijs. In quo profecto omnes videntur conspirare; quia interminabilitas, quam importat definitio Boetij ab omnibus admittitur eiusmodi negationem termini præfert. Alij, vt Ægidius in 1. distinct. 8. par. 2. quæst. 2. Scot. in quodlib. 6. & Smiling. tract. 2. de Deo vno, disput.

Propositio 1.

disput. 4. quæst. 1. negationem successione addunt, Quam certe omnes item addere debent, qui tales adstruunt negationes, utpote annexam illi particulæ prædictæ definitionis, quam amplectuntur, *tota simul*. Scot. præterea, & Smising. addunt negationem dependentiæ, Alens, autem, 1. par. quæst. 12. m. 2. negationem mutationis, seu mutabilitatis. Alij, ut Henr. Albert. Caiet. Hispal. & Ferrar. apud Recupit. quæst. 17. citatâ cap. 1. censent, aeternitatem in suo conceptu per relationem rationis mensuræ ad mensuratum compleri. Cùm tamen Vazq. disput. 31. citatâ cap. 5. exaduersò censent, compleri per negationem mensuræ. Denique Aureol. ubi supra excludens ab aeternitate conceptum durationis, ut diximus, eam in essentiâ, siue virtute intrinsecâ Dei prout connotatæ tempora extrinsecâ, aut etiam res in eis durantes consistere dicit.

116 Cæterùm quancumque plerique Doctorum, aut etiam Patrum nomine aeternitatis intelligant quid adquatè intrinsecum Deo; eam videlicet formalitatem, à qua Deus determinatus, siue necessitatus euadit ad existendum, siue durandum in omnibus temporibus, ad coexistendumque omnibus entibus ex eorum suppositione; de huiusmodique aeternitate Dei sit sermo haud dubie in definitione Boetij. Nihilominus, quemadmodum consentienter ad diuersos modos loquendi, sentiendique Theologorum, aut etiam Patrum supra disput. 6. quæst. 6. duplicem Dei immensitatem claritatis gratia distinximus; alteram adquatè Deo intrinsecam, necessitatem ipsum ad existendum in omnibus locis, & entibus in eis locatis; alteram semiextrinsecam claudentem hæc de connotato in suo conceptu reali. Ita modò duplicem quoque aeternitatem Dei oportebit claritatis gratia distinguere; alteram ipsi adquatè intrinsecam consistentem in prædictâ formalitate; alteram semiextrinsecam addentem de connotato omnia tempora, in quibus Deus durat, aut etiam entia, quibus coexistit. Et prima quidem duratio Dei absoluta, ac veluti in actu primo veniet dicenda. Secunda vero duratio Dei actualis in ipsis omnibus temporibus ex eorum suppositione.

117 Porrò Doctores, qui, ut loco citato viderimus, dicunt, immensitatem Dei intrinsecam esse quantitatem virtualem, ratione cuius Deus extenditur ad omnia loca; pariter dicere tenentur, aeternitatem Dei intrinsecam esse quantitatem virtualem, ratione cuius Deus extenditur ad omnia tempora. Id quod exprimitur Gillius ubi supra cap. 5. & 11. & Recupit. cap. 2. Recentiores vero commemorati ibidem, qui quantitatem virtualem immensitatis ex diuersis formalitatibus distinctis inter se virtualiter, & diuersis partibus spatij localis correspondentibus componebant; pariter, ut consequenter procedant, debent componere quantitatem virtualem aeternitatis ex diuersis formalitatibus distinctis inter se virtualiter, & diuersis partibus spatij temporalis correspondentibus. Tamen hoc fortasse longè sit intolerabilius, quàm illud.

118 Aduerto tandem, nonnullos vix, aut ne vix quidem discriminare attributum aeternitatis Dei ab attributo immutabilitatis eius; cùm tamen alij communiter illud non solum à cæteris, sed etiam ab attributo immutabilitatis planè discriminandum censeant.

119 Quoties testimonia Scripturæ, aut Patrum aliquam in duratione Dei successione, siue extensionem temporalem significant, indicant, aut supponunt; ea utique non de omnino intrinsecâ, sed de semiextrinsecâ aeternitate ipsius Dei iure veniunt intelligenda. Imo verò iuxta ordinariū modum, quem omnes communiter habent concipiendi hoc Dei attributum, atque de eo loquendi, potius semiextrinsecâ, quàm intrinsecâ aeternitas videtur in eorum mentes, & ora cadere.

Supponit propositio, esse testimonia Scripturæ, & Patrum, quibus in duratione Dei aliqua indicatur aliquo modo successio, siue temporalis extensio. Talia enim sunt citra dubium ea, quibus duratio Dei significatur per dies, per annos, per sæcula, vel per quid æquivalens. Ut Job. 10. *Numquid dies homines dies tui, & anni tui sicut humana sunt tempora?* Psal. 101. *Et anni tui non deficient.* Psal. 144. *Regnum tuum regnum omnium seculorum.* Daniel. 6. *Ipse est enim Deus viuens, & æternus in secula.* Tobia. 9. *à Deo Israel, qui regnat in secula seculorum.* & cap. 13. *Magnus es Domine in aeternum, & in omnia secula regnum tuum.* Michea. 5. *Ab iuueribus aeternitatis eius.* Cuiusmodi alia præterea sunt loca in sacra Scripturâ, & passim apud Patres. Ea autem iure venire intelligenda non tam de intrinsecâ, quàm de semiextrinsecâ aeternitate Dei, quæ prima est pars propositionis, inde constat: quia successio, aut extensio temporalis, quam planè præferunt, & Deo citra omne dubium attribuunt, non ipsi conuenit ab intrinsecâ aeternitate præcisè, utpote quæ tota simul, & prorsus indiuisibilis est; sed à semiextrinsecâ, quæ à tempore successiuo, & temporaliter extensio, quod de connotato importat in suo conceptu reali, sortitur illam.

120 Tam secunda pars propositionis inde probatur: quia iuxta ordinariū, & communem, quem omnes formant, de diuinâ aeternitate conceptum, ea utique non est aliud nisi ea forma, vel actus, à quo Deus habet, durasse actualiter ab æterno, hoc est, in toto tempore antecedente, carente principio, & duraturum esse actualiter in aeternum, id est, in toto tempore subsequente carente fine. Quæ quidem duratio actualis Dei in tempore apertè est actus semiextrinsecus Deo, utpote inuoluens de connotato tempus ipsum, in suo conceptu reali, iuxta doctrinam vniuersalem actuum traditam in Tharō Scient. disput. 8. quandoquidem, si deficeret tempus, nullatenus dici Deus posset in tempore durare actualiter. Et iuxta ipsum quidem ordinariū, communemque conceptum aeternitas Dei eum duratione actuali eius in omni tempore coincidit, seu potius identificatur reipsâ; ex genereque eorum attributorum est, quæ semiextrinsecâ nuncupauimus supra disput. 2. iuxta dicta in simili de immensitate disput. 6. quæst. 6. proposit. 1. Tamen Scholastici, aut etiam Patres ut implurimum aeternitatem Dei inter intrinsecam eius attributa recenseant, intelligentes nomine aeternitatis eam diuinam formalitatem præcisè, à qua Deus necessitatus euadit ad actum duran-

durandum in omni tempore, supposito ipso tempore.

Propositio 2.

121 Negatio termini, seu finis, quæ propria est æternitatis Dei tum intrinsecæ, tum semiextrinsecæ, vniuscuiusque suo modo, non vera negatio est, sed supposititia.

Pro intelligentiâ, & probatione huius propositionis noto primò, æternitatem Dei semiextrinsecam penes quantitatem formalem extensionis temporalis temporis imaginarij vtrinque infiniti, quam in se includit, esse infinitam in proprio genere, hoc est, carentem principio, & fine. Æternitatem verò Dei intrinsecam duntaxat esse infinitam in proprio genere penes quantitatem æquivalentem, quam censetur sortiri à potentia, & necessitate, quam habet reddendi Deum durantem in tempore vtrinque infinito, & non in minore, supposito, quòd est tale tempus, qua ratione est.

122 Noto secundò, negationem finis, quam in suo conceptu præfert quoduis infinitum penes quamvis quantitatem formalem, non à parte rei, & reuerà, sed ex modo concipiendi nostro duntaxat, atque adeò supposititiè esse negationem: quia non est negatio excludens reipsà aliquod ens seu possibile, seu impossibile ab statu existentiali; (prout oporteret, vt esset à parte rei vera negatio, siue veritas negatiua, vt constat ex doctrinâ statuta supra disput. 2. quæst. 3. iuxta generaliore datam in Pharo Scient. disput. 9. quæst. 3. & 4. & disput. 10. quæst. 4.); sed excludens finem talis quantitatis, exclusâ negatione vterioris partis post extremam, per quam ille completur; atque ita non vera negatio est, sed quid re ipsâ posituum, conceptum, & significatum à nobis per modum negationis finis. Quod ipsum est, talem negationem supposititiam esse iuxta doctrinam traditam tum locis citatis, tum aliàs sæpe in Pharo Scient. præsertim disput. 12. Et hæc quidem dicta sunt, loquendo de infinito, & finito quantitatis formalis pertinentibus ad statum existentialem. Si enim ad quiditatum pertinent, in neutro dabitur negatio vera: quia respectu status quiditatum nulla datur vera negatio, prout etiam locis citatis ostentum est. Quòd si negatio finis, quam præfert infinitum quantitatis formalis, vera non est, sed supposititia, vrpote quòd præcisè consistit re ipsâ in serie partium eius posituarum, quarum nulla est postrema; potiore iure non erit vera, sed supposititia negatio finis, quam præfert infinitum quantitatis æquivalentis, vrpote quòd præcisè consistit in entitate indiuisibili æquivalenter quanta infinito.

123 Ex his iam se prodit, quomodo negatio termini seu finis, quam titulo durationis vtrinque infinitæ secum fert æternitas Dei tum intrinsecæ, tum semiextrinsecæ, vnaquæque suo modo, non vera negatio sit sed supposititia, vt propositio data fert.

Propositio 3.

124 Negatio successionis conueniens æter-

nitati intrinsecæ Dei, quatenus duratio quædam est in se præcisè indiuisibilis, atque adeò tota simul, & consequenter non successiua, non vera negatio est, sed supposititia.

Consistit enim reipsâ in positiuâ distinctione, qua æternitas intrinsecæ Dei ab omni duratione successiua est indistincta; & quæ per negatiuam solet à nobis concipi, & explicari; cum dicimus, æternitas intrinsecæ Dei non est successiua, seu, quod in idem recidit, non est duratio successiua, prout constat ex doctrinâ tum generali traditâ in locis nuper citatis Phari Scient. tum speciali de distinctione positiuâ per negatiuam conceptibili, siue exponibili traditâ etiam in eadem Pharo disput. 13. quæst. 1. & 2.

Propositio 4.

125 Negatio mutationis, siue mutabilitatis, & negatio dependentiæ, quæ æternitati intrinsecæ Dei conueniunt, estò sint negationes veræ, non sunt tamen illius propriæ, sed alijs Dei attributis intrinsecis communes.

Dico, esto sint negationes veræ; quia veras censo tum negationem mutationis impossibilis æternitati Dei, tum negationem dependentiæ, siue productionis passiuæ etiam ipsi impossibilis. Huiusmodi namque mutatio, & dependentiæ chymæ quædam sunt habentes in se quiditatem iuxta dicta in Pharo Scient. disput. 11. atque adeò per negationes veras sunt non existentes re ipsâ; atque adeò de facto exclusæ necessariò ab statu existentiali. Tamen negatio mutabilitatis æternitatis Dei non vera negatio sit, sed supposititia; quia re ipsâ aliud non est à distinctione positiuâ æternitatis Dei ab omni ente mutabili conceptâ à nobis per modum negationis, cum dicimus, æternitas Dei non est quid mutabile, siue, quod recidit in idem, est immutabilis, iuxta doctrinam nuper datam propositione præcedenti. Quòd autem eiusmodi negationes non propriæ æternitatis; sed alijs insuper attributis intrinsecis Dei sint communes, prout propositio præsens fert, inde apparet; quia quoduis eorum per se, & formaliter est immotum, & immutabile, & independens à causâ, vt constat.

Propositio 5.

126 Deus non à duratione sibi superadditâ, & in hærente, (vti pleræque creaturæ iuxta dicta disput. 8. quæst. 1.), sed à se ipso est determinatus ad existendum in quouis spatio temporali, siue tempore imaginario ex suppositione, quòd tale spatium, siue tempus reuerà est, qua ratione est, iuxta doctrinam suppositam quæst. 3. & datam superius disput. 8. quæst. 2.

Hæc propositio certissima est apud omnes. Constatque ex dictis in simili de præsentia Dei in omni spatio locali imaginario disput. 6. quæst. 6. proposit. 4. Quæ à lectore recognoscenda, & ad

ad rem applicanda sunt. Vnde in hoc, quod est, Deum durare in quouis tempore imaginario, nihil aliud interuenit præter entitatem diuinam, & tempus ipsum, prout dictum est ibidem in simili. Quomodo autem interueniant iam iam sequitur exponendum.

Propositio 6.

127 Duratio actualis, quæ ipsissima est æternitas semiextrinseca Dei, qua Deus ipse in omni spatio temporali, siue tempore imaginario existere, siue durare dicitur, denominatio semiextrinseca est, seu potius actus semiextrinsecus includens in suo conceptu reali, præter entitatem diuinam, ipsum spatium temporale, seu tempus, illam quidem in recto, siue directè, hoc vero in obliquo, siue de connotato. Formaliter tamen sumpta, prout à nobis concipitur, relatio quædam rationis est, non ficta, sed supposititia.

Hæc propositio partim ex iam dictis in præsentia quæst. constat; maiori verò ex parte per ea omnia probanda venit, suâ seruata proportionem, quibus tantumdem est probatum in simili de præsentia actuali Dei in omni spatio locali, seu loco imaginario supra disput. 6. quæst. 6. proposit. 5. Quare illa non repetenda à nobis, sed à lectore recolenda sunt, atque ad propositum applicanda. Hoc tamen semper obseruato, retentoque discrimine, quòd Deus in omnibus partibus spatij localis circumquaque infiniti simul, & semper præsens est: quia omnes illæ, quæ ratione sunt, simul, & semper sunt. Alit in omnibus partibus spatij temporalis non simul, sed successiuè durat, quo pasu scilicet illæ fluunt, & successiuè sunt, quæ ratione sunt, iuxta dicta latius superius quæst. 2.

Propositio 7.

128 Coexistentia actualis, quæ Deus dicitur coexistere omnibus rebus, siue durare simul cum illis, actus item semiextrinsecus est includens in suo conceptu reali, præter entitatem diuinam, tum ipsas res prout durantes in suis mensuris temporis, tum ipsas temporis mensuras.

Hæc etiam propositio per ea, quæ in simili dicta sunt disput. 6. quæst. 6. proposit. 6. de præsentia simultaneâ, quam Deus habet, cum omnibus rebus in earum spatijs localibus, ab vnoquoque probanda, proportionem seruata, atque explicanda pariter est. Nisi quòd Deus non successiuè, sed simul est præsens cum rebus præsentibus in diuersis spatijs localibus. Cum rebus verò durantibus in diuersis spatijs temporalibus non simul, sed successiuè durans est; eo quòd illæ diuersis spatijs localibus non successiuè, sed simul; hæc verò diuersis spatijs temporalibus non simul, sed successiuè correspondent. De quo plura sunt iam dicta quæst. 2.

Propositio 8.

De coexistentia actuali Dei cum realibus temporibus perinde philosophandum est, ac de coexistentia actuali eius cum cæteris rebus.

Constat ex dictis in simili disput. 6. quæst. 6. proposit. 7. quia, quod attinet ad propositum, vt locus realis, sic tempus reale ad cæteras res reales se habet.

Propositio 9.

130 Æternitas intrinseca Dei neutiquam est ita virtualiter extensa, atque ex diuersis formalitatibus virtualiter inter se distinctis composita, vt per earum singulas singulis partibus spatij temporalis, seu temporis imaginarij seorsim correspondeat.

Hæc propositio omnimodis est mihi certa. Si enim Deus per diuersas formalitates diuersis partibus temporis corresponderet seorsim, ita, vt aliqua Dei formalitas, quæ hodie existit, neque heri extitisset, neque foret cras extitura, & aliqua quæ extitit heri, aut quæ cras extitura est, non existeret hodie, tantumdemque esset de cæteris correspondentibus singulis alijs partibus temporis: planè sequeretur totum, & integrum Deum non esse æternum, prout docet fides: quia totus, & integer nec extitisset ab æterno, nec foret extiturus in æternum. Imo in nullâ temporis parte, atque adeò nunquam existeret Deus integer. Deusque proinde, qui existit, semper mutilus, & mancus, atque adeò chymæricus Deus esset. Aliæque innumera sequerentur absurda cum fide diuinâ, cum rationeque naturali manifestè pugnantia. Recognoscantur cætera dicta in simili disput. 6. quæst. 6. proposit. 8. & huc proportionaliter applicentur, pro qua maiorem adhuc vim habebunt, vt consideranti erit conspicuum.

Propositio 10.

131 Deus ratione suæ intrinsecæ æternitatis per sui totius temporalem replicationem, siue repetitionem modo iam supra explicato redditur successiuè durans in omnibus, & singulis indiuisibilibus spatij temporalis, siue in omnibus, & singulis instantibus temporis imaginarij; (omne enim tempus ex solis instantibus indiuisibilibus constat physicè, vt modò supponitur demonstrandum disput. 10.); quo pasu scilicet ipsa instantia fluunt, & sibi succedunt: successiuèque proinde redditur coexistens, seu simul durans cum omnibus rebus in ipsis instantibus temporis successiuè durantibus.

Hæc propositio perinde explicanda est, & probanda, proportionem seruata, ac est explicata, & probata supra disput. 6. quæst. 6. propositio 9. de

de immensitate intrinsecâ Dei respectiue ad spatium locale, ad omnesque, & singulas partes eius; (scilicet indivisibiles, quales itidem supponuntur). Id quod facile præstabit quisque, ne nos repetamus.

132 Ex eâ autem inferitur primò, quemadmodum ex illâ in simili illarum esse, Deum à suâ æternitate intrinsecâ sumptâ præcisè nullam intrinsecam extensionem temporalem, siue successivam habere; quia quod in se indivisibile est, aliter, quàm per sui replicationem in alio divisibili extenso nequit extensum reddi. Unde licet Deus per totum tempus infinitum à parte ante temporaliter, seu duratiue fuerit extensus siue principio, per totumque tempus infinitum à parte post pariter extendendus sit sine fine: hæc tamen extensio temporalis, utpote Deo semiextrinsecâ, non magis necessaria est Deo, quàm consortium ipsius temporis, per quod completur infinitèque subinde est minùs necessaria; quàm ipse Deus, iuxta doctrinam supra statutam disput. 3. & 4. Ex quo fit rursus, ut, si per impossibile tempus imaginarium non haberet esse quidditativum, quod re ipsâ habet, Deus actualiter extensus extensione temporali; siue duratiua non esset; tamen in omni euentu semper maneret necessitatus intrinsecè ad talem extensionem, habendam ex temporis suppositione. Quo iure à suâ intrinsecâ æternitate præcisè æquivalenter, seu virtualiter extensus, siue quantus dici potest, & solet, quantitate scilicet virtuali duratiua, seu temporali, eâque in genere suo omnino infinita.

133 Secundò inferitur, verissimam esse sententiam statutam quæst. 3. de duratione actuali Dei in toto tempore imaginario, quod ante Mundi creationem præcessit suo modo sine principio. Nam iuxta illam de facto habuit Deus extensionem actualem temporalem, seu duratiuam infinitam à parte ante, qualem haud dubiè attribuunt illi multâ loca Scripturæ, & Patrum; & qualis in sententiâ oppositâ nequaquam locum habere potest. De quibus omnibus loco citato plura sunt dicta in simili, quæ ad rem videnda, & applicanda.

134 Tertiò inferitur contra Carleton disput. 39. Phys. sect. 3. num. 10. æternitatem intrinsecam Dei neutiquam antecessisse totum tempus imaginarium antecedenti durationis, atque adeò neque extitisse in aliquo instanti sibi proprio totam instantium temporis collectionem antecedente duratiue. Primò: quia eo ipso, quod series instantium talis temporis à parte ante est infinita, siue principio carens, nulla est excogitabilis, ne dum possibilis. capacitas alicuius instantis præcedentis duratiue ipsam totam, ut apparebit ex dicendis disput. 13. Ergo impossibile est, ut Dei æternitas in aliquo instanti sibi proprio totam eam seriem antecedente existat, & duret. Secundò: quia ut constat ex doctrinâ statuta disput. 8. quæst. 6. impossibile est, ut quidpiam existat, & non existat in aliquo temporis instanti. Ergo impossibile est, ut Deus existat, & non existat in aliquo temporis instanti. Repugnat ergo, illum ratione suâ æternitatis ante omne instans temporis existere. Fieret enim inde, ut, dum ante omne instans temporis existeret, reuerà existeret, & in nullo instanti temporis existeret, ut est nouissimum.

135 Hinc quartò inferitur, Patres, & Scholasticos, qui interdum dicunt, Deum esse extra-

omne tempus ratione suâ æternitatis, de omni tempore finito, & distributiue sumptio intelligendos esse; quasi solum velint, quod Deus à nullo tempore finito comprehendatur, ita, ut extra illud non sit in alijs; non verò, quod sit existens extra totum tempus vtrinque infinitum, extra totamque subinde collectionem omnium temporum finitorum. Hoc enim falsum haud dubiè est, ut constat ex dictis.

Propositio 11.

Æternitas Dei siue intrinsecâ, siue semiextrinsecâ in esse talis non constituitur per relationem mensuræ ad mensuratum; sicut neque per negationem veram mensuræ, seu talis relationis.

Quia positio, quod æternitati Dei conveniat ratio mensuræ; ut multi opinantur, præterquam quod non est illius propria; sed alijs attributis communis, ut summum est passio accessoria supponens æternitatem ipsam iam constitutam in suâ essentiâ, atque ita ipsius constitutum intrinsecum esse non potest. Supposito verò ex aduersò, quod ratio mensuræ (scilicet aptitudinalis, de qua sermo est) non conveniat æternitati Dei, ut opinantur alij, eius negatio in æternitate ipsâ vera non erit, sed supposititia dumtaxat, utpote fundata in distinctione positivâ, quæ æternitas distincta est re ipsâ ab omni alio habente rationem mensuræ iuxta doctrinam datam in simili proposit. 3. & 4. Per quæ integra propositio probata manet. Vtrum autem ratio mensuræ aptitudinalis conveniat re ipsâ æternitati Dei, vel non, quæst. 5. examinabitur, & decretur.

Ex dictis hæcenus concluditur, æternitatem Dei intrinsecam formaliter consistere in eâ formalitate diuinâ præcisè, à qua Deus eadè potens, & necessitatus, quantum est ex se, ad durandum in toto tempore imaginario vtrinque infinito ex hypothesi, quod illud sit, qua ratione est; & consequenter ad coexistendum simul cum omnibus rebus existentibus in ipso tempore, vel in quibusvis partibus eius similiter ex suppositione existentie earum. Æternitatem verò Dei semiextrinsecam formaliter consistere in actu obiectivo, quo Deus concipitur durans in toto tempore imaginario, hoc est durans in toto præcedente, durans in præsentem, & duraturus in toto futuro; aut etiam consequenter coexistens omnibus rebus in ipso tempore existentibus, vel de præterito, vel de præsentem, vel de futuro. Cuius actus fundamenta realia sunt entitas, atque adeò æternitas intrinsecâ Dei, & totum tempus imaginarium, aut etiam consequenter prædictæ res. Quo circa talis actus semiextrinsecus dicendus venit iuxta doctrinam vniuersalem traditam in Pharo Scient. disput. 2. quæst. 4. & disput. 8. quæst. 2. & 3. Ob idque semiextrinsecam etiam vocamus æternitatem Dei in ipso formaliter consistentem.

Propositio 12.

Æternitas Dei quolibet modo sumpta attributum ipsius est distinctum à reliquis,

quis, qua ratione diuina attributa sunt distincta inter se.

Sumpta enim pro attributo Dei semitrinseco includente de connotato tempus imaginarium, aut etiam res, quae in illo existunt, iuxta superius dicta non solum per rationem nostram, sed etiam realiter est distincta à cæteris omnibus attributis, quæ vel connotata distincta realiter, vel nullum connotatum includunt in suo reali conceptu, iuxta generalem doctrinam de distinctione attributorum supra disput. 2. traditam. Aeternitas verò Dei sumpta pro intrinseco conceptu, cum ipso Deo identificato, & in aeternitate semitrinsecà intrinsecè incluso formalitas quædam Dei est à cæteris omnibus intrinsecis Dei attributis formaliter, seu per rationem nostram distincta, æquè, ac cætera intrinseca attributa formaliter, seu per rationem nostram sunt distincta inter se, iuxta doctrinam etiam vniuersalem disput. 2. citatà traditam. Distinguitur autem speciatim ab attributo intrinseco immutabilitatis diuinæ, cui magis videtur affinis, quòd hæc vt forma quædam, siue formalitas concipitur reddens Deum omni mutationi profus oppositum; atque adeò ab eà immunem; illa verò vt forma quædam, siue formalitas reddens Deum determinatum ad durandum in tempore vtrinque infinito ex suppositione, quòd tale tempus est, qua ratione est; & consequenter ad coexistendum cum alijs rebus in illo existentibus. Quæ diuersitas sufficiens est ad distinctionem metaphysicam, siue rationis formalitatum, atque adeò & attributorum intrinsecorum Dei.

QVAESTIO V.

Virum aeternitati Dei conueniat ratio, siue conceptus obiectiuus mensuræ.

139 **D**Vplex hic quaestio est examinanda. Prima, vtrum aeternitas Dei sit mensura seu essentia seu existentia, seu vitæ ipsius Dei. Secunda, vtrum aeternitas Dei sit mensura existentia, siue durationis creaturarum.

140 Circa primam quaestionem partem affirmatiuam tenent Alens 1. par. quaest. 12. mem. 9. Albert. in 1. distinct. 8. artic. 8. Carthusian. quaest. 3. Hispal. distinct. 9. quaest. vnic. artic. 1. Ferrar. lib. 1. contra Gent. cap. 15. & 66. Caiet. 1. par. quaest. 10. artic. 5. & ibi Bann. dub. 2. Zu nel quaest. 2. Fasol. dub. 6. Quiros artic. 1. dub. 2. Gillius lib. 2. de Deo tract. 10. cap. 8. Ledesm. de diuinâ perfect. quaest. 7. artic. 2. Recupit. lib. 4. de Deo quaest. 18. & alij. Negatiuam tamen partem tenent Durand. in 1. distinct. 19. quaest. 2. Gabri. in 2. distinct. 2. quaest. 1. artic. 3. Ocham ibid. quaest. 13. Molin. 1. par. quaest. 10. artic. 1. disput. 3. Vazq. disput. 31. cap. 6. Soar. disput. 50. Metaph. sect. 4. Smising. tract. 2. de Deo vno disput. 4. quaest. 1. Pasqual. disput. 17. de Deo sect. 4. & alij.

141 Circa secundam autem quaestionem partem affirmatiuam tuentur vbi supra Alens. Albert. Ferrar. Ledesm. Quiros, Recupit. Fasol. dub. 5. Gillius cap. 7. Necnon Richard. in 1. distinct. 19. artic.

1. quaest. 1. Capreol. quaest. vnic. Hispal. distinct. 38. quaest. vnic. & alij. Negatiuam verò partem tuentur Durand. Gabri. Ocham. Vazq. Smising. Pasquali. vbi supra, & alij.

Suppono primò, quaestiones istas, sicut & aliae solent, quæ circa definitiones rerum versantur, ferme in quaestiones de nomine, seu de loquendi modo recidere; vt potè quarum resolutio, ac determinatio ex eo potissimè dependet, quòd statuatur, quid nomine mensuræ, quidque nomine rei mensurabilis intelligendum sit.

Suppono secundo, Aristot. lib. 10. Metaph. cap. 2. postquam statuisset, mensuram respectiue ad quantitatem dici maximè propriè, inde verò ad alia transferri, eam acceptam propriè sic definere, *Mensura est id, quo quantum cognoscitur.* Id est, cuius naturà benè perspectà, ad aliudque comparatà, quantum sit illud deprehenditur aut magnitudine, aut multitudine, aut pondere, aut duratione, &c. Accipit enim Aristot. quantum hic vniuersè pro omni eo, *Quod est diuisibile in ea, qua insunt,* iuxta definitionem eius à se etiam traditam lib. 5. Metaph. cap. 13. & à nobis explicandam infra disput. 10. quaest. 1. subiungit autem Aristot. definitioni datæ mensuræ hæc verba. *Cognoscitur autem quantum vt quantum aut vno, aut numero; omnis vero numerus vno: quare omne quantum prout quantum vno cognoscitur.* Quasi dicat, Quantum sit id, quod mensuratur, cognoscitur per id, quo mensuratur aut semel tantum, aut aliquoties applicatum, vnàque subinde, aut numero aliquo applicationum eius. Cùmque omnis numerus per vnitatem mensuretur, & cognoscatur; consequens est, vt de primo ad vltimum omne quantum per vnitatem mensuretur, & cognoscatur. Sic linea per vnam cubiti applicationem, si sit vnus cubiti, per decem autem, si sit decem cubitorum, metienda venit. Decenarius autem deinde applicationum numerus per vnam earum multiplicatam toties venit metiendus. Addit Aristot. inferitis cap. 3. *Semper autem mensura eiusdem generis est: magnitudinum namque magnitudo; & secundum vnumquodque, longitudinis longitudo, latitudinis latitudo, vocum vox, grauitatis grauitas, vnitatis vnitatum, &c.* Nam quanta diuersorum generum, vt longitudo, & latitudo, magnitudo, & tempus, tempus, & pondus, & similia tanquam mensura, & mensurabile comparari inter se non possunt. Porrò inter mensuras minùs propriè dictas recenset Aristot. ibidem primum in vnoquoque genere, quod mensura dicitur cæterorum, quæ sub tali genere continentur, quatenus quoduis eorum eò perfectius est, quò magis ad perfectionem primi accedit. Quo iure species hominis mensura erit cæterarum, quæ sunt sub genere animalis. Recenset item scientiam, & sensum; vel quia scientia, & sensus, siue sensatio mensuræ quædam reputantur suorum obiectorum, vt exponunt plerique; vel quia per scientiam, & sensationem quibusuis rebus mensurabilibus mensuræ earum applicantur, cùm mensurantur, vt exponit Vazq. vbi supra cap. 5.

Ex his inferitur primò, mensuram propriè dictam aliam esse æqualem quanto per illam mensurabili; cuius subinde vnica applicatione illius absoluitur mensuratio, vt cùm longitudinem cubitalem semel cubito applicato metimur: aliam